

ליל שבת קודש פרשת צו - שושן פורים ה'תשס"ה

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קנ"ה המדבר מארץ ישראל וממדת הסבלנות, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, עצבות הוא מדה רעה מאד, ומה שהאדם אינו נוסע להצדיק, הוא מחמת עצבות וכבודות, וכן מה שאינו מתפלל כראוי, הוא מחמת עצבות ועצלות, היינו מחמת חסרון אמונה, כי בודאי אם היה לו אמונה שלימה, והיה מאמין שהשם יתברך עומד עליו, ושומע כל דיבור ודיבור שיוצא מפיו, ומאזין לקול תפלתו, בודאי לא היה לו שום עצבות ועצלות וכבודות בתפלתו, ובודאי היה מתפלל כראוי, אך עיקר בלבול התפלה, הוא בא מחמת חסרון אמונה, ועל כן נופל עליו עצלות ועצבות, ומבלבל את תפלתו: כי עיקר העצבות והעצלות, הוא מחמת חסרון אמונה, כמו למשל, כשמניחין חטה בארץ טובה, אזי הוא גודל וצומח יפה, ואינו מזיק לו שום רוח ולא זיקים ורעמים, וזה מחמת שיש כח הצומח וכח הגודל, על כן אינו מזיק לו שום דבר, אבל כשנותנין החטה בארץ שאינה טובה לזריעה, אזי הוא נרקב בארץ, מחמת שאין לו כח הצומח וכח הגודל, ואמונה היא בחינת כח הגודל וכח הצומח, כמו שכתוב (אסתר ב'): "ויהי אומן את הדסה", לשון גידול, וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת ל"א): 'אמונה זה סדר זרעים', ועל כן כשיש לו אמונה, שהיא בחינת כח הגודל וכח הצומח, אזי אין מזיק לו שום דבר, ואינו ירא משום אדם ושום דבר, ומתפלל בחיות כראוי, ונוסע להצדיק, כי אינו מתיירא ומתפחד משום ענין שבעולם, אבל כשיש חסרון באמונה, אזי אין לו כח הגודל וכח הצומח, ואזי הוא נרקב ממש, כמו החטה הנ"ל, ועל כן יש לו עצבות ועצלות וכבידות, והוא נרקב ממש:

וזה בחינת ארך אפים, היינו מה שאינו ירא משום דבר, ואינו משגיח על שום ביטול ובלבול בעבודתו, רק עושה את שלו, זה בחינת ארך אפים, שאין שום דבר יכול לבלבל אותו, כי לא איכפת ליה שום דבר, רק עושה את שלו בעבודתו את השם יתברך: כי ארך אפים הוא תלוי בבחינת אמונה, כי 'כל זמן שיש עבודה זרה בעולם חרון אף בעולם' (ספרי פרשת ראה), אבל על ידי

אמונה שהוא היפך עבודה זרה, נתבטל החרון אף, וזוכין לאריכת אפים, שהוא היפך החרון אף, היינו שזוכה על ידי אמונה לאריכת אפים, שיאריך אפו על כל דבר בלבול ומניעה שעובר עליו בתפלתו ועבודתו, שיסכול הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על ידי זה כלל, רק יעצור רוחו ולא יכפת ליה כלל, ויעשה את שלו בעבודתו, ויעבור על הכל, ולא יחוש על כל הבלבולים והמניעות כלל, שכל זה הוא בחינת ארך אפים, שזוכין על ידי אמונה, שהוא בחינת כח הגודל וכח הצומח, כי על ידי זה הוא גודל וצומח ומצליח בעבודתו, כי לא יוכל לבלבלו שום מונע להפילו בעצבות ועצלות חס ושלו, ולמנעו על ידי זה, חס ושלו, רק יעשה את שלו בזריזות ושמחה, ולא יסתכל על כל הבלבולים כלל, שכל זה הוא בחינת ארך אפים, בחינת אמונה, בחינת כח הגודל וכח הצומח:

ודע, שארך אפים תלוי בארץ ישראל, כי שם זוכים לבחינת ארך אפים, כי ארץ ישראל הוא בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים ל"ז): "שכן ארץ ורעה אמונה", וכמו שאמרו חז"ל (כתובות ק"י): 'כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוך', נמצא שארץ ישראל הוא בחינת אמונה, ועל ידי אמונה זוכין לבחינת אריכת אפים, דהיינו שלא יוכל לבלבלו שום מונע ובלבול מעבודתו, נמצא שעיקר עבודת איש הישראלי, זוכין על ידי ארץ ישראל, שהוא בחינת אמונה, בחינת אריכת אפים, בחינת כח הגודל וכח הצומח, שעל ידי זה זוכין להתחזק בעבודתו, ולבלי להסתכל על שום מונע ומעכב ומבלבל, שאי אפשר לזכות לעבודת השם באמת כי אם על ידי זה:

ועיקר גודל ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבנו עליו השלום, שהיה מתלהב לארץ ישראל כל כך, היה רק בשביל מדה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ ישראל זוכין לבחינת ארך אפים, וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סנהדרין ק"א): "וימהר משה ויקד ארצה וישתחו", 'מה ראה ארך אפים ראה', כי מחמת שראה בחינת ארך אפים שהוא תלוי בארץ ישראל, על כן "ויקד ארצה", שהיה לבו בוער לארץ ישראל, כדי לזכות לארך אפים, וזה שאמרו שם: 'זחד אמר אמת ראה מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי', כי ארץ ישראל הוא בחינת אמת כמבואר במקום אחר, ומסיק שם בגמרא שמע מנה ארך אפים ראה, כי עיקר הוא בחינת אריכת אפים: וצריך כל אדם לבקש מהשם יתברך שיהיה לו כסופין וגעגועים לארץ ישראל, וגם שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ ישראל, והוא סגולה להכעם ולעצבות, כי 'כל הכועס כאלו עובד עכו"ם' (שבת ק"ה:), אבל ארץ

ישראל הוא בחינת אמונה, בחינת ארך אפים, הפך הכעס, וזה שקודם קריאת שמע, שהוא אמונת היחוד, אנו מבקשים: 'והוא יוליכנו קוממיות לארצנו', היינו שאנו מבקשים ומתגעגעים לארץ ישראל, ועל ידי זה זוכים לאמונה, היינו קריאת שמע, שהוא אמונה, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מוסר לנו בתורה זו, עיקר וכלל גדול בחיים, ואיך יכולים לעבור את העולם בשלום, והוא על ידי מדת הסבלנות ואריכת אפים, כי מי שיש לו סבלנות ואריכת אפים הוא מנצח תמיד, ואין אדם בעולם שיוכל לו, כי יש לו כח לסבול את הכל, ובכל מעמד ומצב מחזק עצמו באמונה, שהוא המקור למדת סבלנות ואריכת אפים, מה שאין בן מי שאין לו סבלנות ואריכת אפים, ואדרבה יש לו כעס וחרון אף, הוא מפסיד תמיד, כי אין לו כח הגודל וכח הצומח שהוא ענין אמונה, וכמו שכתוב (אסתר ב') ויהי אומן את הדסה, לשון גידול וצמיחה, ולכן אין עולה בידו כלום, וכולם משיגים ומנצחים אותו, ואין לו שמחה בחיים, כי העצבות והמרה שחורה מתגברים עליו, והם גורמים לו גם עצלות וכבידות, עד שמתרשל מתפילה ומלנסוע אל הצדיק ומלעבוד את השם יתברך, כי בוודאי אם היה לו אמונה שלימה, והיה מאמין שהשם יתברך עומד עליו בשעת התפילה ושומע כל דיבור היוצא מפיו, היה מזדרז להתפלל בהתלהבות גדולה, וכן היה נוסע בזריזות גדול אל הצדיק, כי על ידי הצדיק היה מקבל חיזוק גדול באמונה, וכן היה עושה שאר עבודותיו בחיות ובחשק גדול, ואפילו אם עומדים לפניו מניעות ועיכובים מלהתקרב אליו יתברך, ואל הצדיק האמת, לא היה נופל בדעתו כלל, רק היה ממתין ומחכה עם סבלנות עצומה, ואזי לבסוף היה מגיע אל מה שצריך להגיע, כי האמונה מכניס באדם אריכת אפים לסבול את הכל, וסוף כל סוף עוברים על הכל, אבל מיד שאין לאדם סבלנות ואריכת אפים, הוא בסכנה גדולה מאד שלא יאבד את הכל חס ושלום, כי מיד שעובר עליו איזה מניעה ועיכוב, אינו יכול לתת עצה לנפשו, ונופל בדעתו עד שעוזב את עבודתו לגמרי, ולכן עיקר עבודת האדם להכניס בעצמו מדת הסבלנות ואריכת אפים, לסבול את כל מה שעובר עליו בסבלנות עצומה, ולהתפלל על זה הרבה אל השם יתברך, שיזכה לאמונה ברורה ומזוככת, ולקנות מדת הסבלנות ואריכת אפים בקנין גמור, ואזי יזכה להרגיש טעם מתוק בימי חייו, אשרי לו.

והנה רביז"ל מגלה לנו כאן, שעיקר מדה זאת של אריכת אפים, זוכין בארץ ישראל, כי ארץ ישראל הוא בחינת אמונה, וכמו שכתוב (תהלים ל"ז) שכן ארץ ורעה אמונה, וארץ ישראל מקודשת כל כך, עד שהישיבה בה מכניס באדם אמונה ואריכת אפים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (כתובות ק"י:) כל הדר בארץ ישראל "דומה" כמו שיש לו

אלוה, שבארץ ישראל יש בירור המדמה כזה, עד שאפילו בחינת "דומה", הוא כמו שיש לו אלוה, ויכולים לזכות שם לבירור וזיכוך האמונה במדרגה עליונה מאד, וכל עיקר ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבינו ליכנס לארץ ישראל היה מחמת שראה ששם תלוי מדת ארך אפים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנהרין ק"א.) על הפסוק (שמות ל"ד) וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו, מה ראה, ארך אפים ראה וכו', כי ראה שבארץ ישראל תלוי מדת ארך אפים ורצה לזכות אליה בתכלית מדרגה העליונה, ולכן דייקא לפני אמונת הייחוד באמירת קריאת שמע בכל בוקר, מבקשין מקודם על קדושת ארץ ישראל, וכמו שמתפללים (בברכת אהבת רבה) והוא יוליכינו קוממיות לארצינו, כי על ידי שזוכין לקדושת ארץ ישראל, או על כל פנים לכיסופין והשתוקקות לארץ ישראל, על ידי זה זוכין לבירור וזיכוך האמונה, וקונין מדת הסבלנות ואריכת אפים באמת, וזה עוקר מן האדם כל מיני שמץ של עבודה זרה, הנמשך מכעס וחרון אף, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי פרשת ראה) כל זמן שיש עבודה זרה בעולם, חרון אף בעולם, כי כל נטייה כל שהיא מן האמונה, הוא בחינת עבודה זרה, וכמו שפירש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע את הפסוק (דברים י"א) וסרתם ועבדתם אלהים אחרים, שמיד שסרים מן האמונה, נחשב כאילו ועבדתם אלהים אחרים, ולהיפוך כל מה שזוכין אל אמונה יותר גדולה, כן דוחין את חרון אף ועבודה זרה מן העולם, ומתגלה אלקותו יתברך לעין כל, ולכן אשרי הזוכה להכניס בעצמו מדת הסבלנות ואריכת אפים הבא מן האמונה ומקדושת ארץ ישראל, כי אז עולמו יראה בחייו, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בתחילת הפרשה (ויקרא ו') צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו, ויש להבין למה דיקדקה התורה לכתוב בשריפת קרבן עולה לשון "צו" ולא לשון "דבר" או "אמור" כמו ברוב מקומות? והנה רש"י הקדוש פירש בשם חכמינו הקדושים, אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כים, עיין שם, וכבר היקשה הרמב"ן, למה יש חסרון כים בקרבן עולה, הלא גם בקרבן עולה עורה לכהנים, עיין שם, והנה על פי דברי רבינו ל הנ"ל מוכן הענין בטוב מעם ודעת, כי הנה חכמינו הקדושים אומרים (פנהרין ג"ז:) אין צו אלא לשון עבודה זרה, וכמו שכתוב (בראשית ב') ויצו ה' אלהים על האדם וגו', שנצטווה אדם הראשון על איסור עבודה זרה, והנה קרבן עולה בא לכפר על פגם מחשבה רעה שהיא פגם באמונה הנחשב כעבודה זרה כמבואר בדברי רבינו ל הנ"ל, וכן מבואר בזה הקדוש (צו כ"ז:) שעל ידי קרבן עולה הבא על פגם מחשבה רעה, נתבטל פגם עבודה זרה מן העולם, עיין שם, וביותר הציווי היא על איסור כעס,

שהיא היפוך אריכת אפים, הנחשב כעבודה זרה ממש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ה: ומובא גם בזהר הנ"ל) כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, ועל זה בא הציווי של קרבן עולה, לעורר התלהבות הלב אל השם יתברך, שיבער מקרבנו כל שמיץ של כעס שהיא כעבודה זרה, וימשיך על עצמו מדת סבלנות ואריכת אפים שהיא אור האמונה, נמצא שמוכן מאד למה כתיב "צו" את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה, כי אין צו אלא לשון עבודה זרה, היינו שהכתוב מזהיר אותנו לשמור מאד מכעס וקפידות שהוא כעבודה זרה, ולעורר התלהבות הלב אל השם יתברך, שזהו, היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, לילה היא ענין של אמונה, וכמו שכתוב (תהלים צ"ב) ואמונתך בלילות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ה), היינו שיבער מקרבנו כל שמיץ של כעס וחרון אף, עד שלילה כיום יאיר באור האמונה הקדושה, שזהו כל הלילה עד הבוקר, ועל ידי זה תמיד יבער בלבו אש דקדושה, ויעלה לפניו יתברך לריח ניחוח, שזהו ואש המזבח תוקד בו, "בו" ממש, היינו בלבו ובקרבנו, כי על ידי שמירה מכעס, שהוא מדת הסבלנות אריכת אפים, יאיר אור האמונה בלב האדם, ולבו יתעורר תמיד אליו יתברך בהתלהבות גדולה.

וזה מרומז בדברי חכמינו הקדושים המובא בפירוש רש"י הנ"ל, ביותר צריכין לזרוז במקום שיש "חסרון כים", כי על כל השבעה נרות שיש בראשו של אדם, שהם העינים והאזניים והחוטם והפה, יש כים המכסה עליהם לשמור אותם מכל רע, חוץ מן החוטם, כי לעינים יש עפעפיים לסגור אותם שלא לראות ברע, ולאזניים יש האליה הרכה, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה, וכן האצבעות משופות כיתידות, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו (כתובות ה:), ולהפה יש שיניים ושפתיים שהם כבריחים לסגור את הפה, אבל לחוטם אין כים לסגור אותה, ולכן בקל אדם נכשל בכעס ובקפידות חס ושלום, ולכן ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש "חסרון כים", היינו על החוטם שאין לה כים לסגור אותה, שלא יכשל בפגם הכעס שהיא כמו עבודה זרה חס ושלום, רק ידבק עצמו באור האמונה, וימשיך על עצמו מדת הסבלנות ואריכת אפים, ואז טוב לו לנצח.

וחזר מוהרא"ש נ"י, וקישר ענין הנ"ל לענינא דיומא, ענינא דפורים, בקשר עליון וחזק מאד, כי הנה מצינו במשך כל המגילה, שעיקר הפגם של אחשוורוש והמן היתה במדת הכעס והחימה, וכמו שכתוב (אסתר א') ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו, ורק (שם ב') כשך חמת המלך אחשוורוש, אז, זכר את ושתי וגו', וכן אצל המן (שם ג') וימלא המן חמה, ועוד הפעם (שם ה') וימלא המן על מרדכי חימה, כי אצל רשעים אלו שהיו שמופים בעבודה זרה ובניאוף ובכל התאוות רעות, שלטה מדת הכעס וחרון אף בכל תוקף, ועיקר ההכנעה שלהם היתה על ידי מרדכי הצדיק ואסתר המלכה

שהאירו את האמונה בעולם, וכמו שכתוב (שם ב) ויהי אומן את הדסה, שהוא עיקר כח הגודל וכח הצומח, ועל שם זה נקרא מרדכי היהודי, על שם שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי, ועל ידי זה הפכו הכעס והחימה על המן ואחשורוש, והיה להם מפלה, וכמו שכתוב (שם ז) והמלך קם בחמתו וגו', ורק אחר שתלו את המן, אז (שם) וחמת המלך שככה, ועיקר הנס היתה בשושן הבירה, שהיתה מוקפת חומה, ועל שם זה תיקנו "שושן פורים" בכל עיירות המוקפות חומה, ולכאורה יפלא מהו ענין מוקף חומה לגבי הנס של פורים? אבל מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מהור"ן חלק א' סי' ס"ח) ששמירה מכעס הוא ענין של "חומה" עם ו', וכשבא לידי כעס חס ושלום, פורץ את הו', ונעשה מחומה "חימה", עיין שם, נמצא שמוכן מאד למה תיקנו בכל מוקפות חומה לעשות פורים בט"ו כמו בשושן, להראות שעיקר ההכנעה של המן ואחשורוש היתה על ידי מדת המוקף חומה, שהוא השמירה מכעס, כי על ידי זה זוכים להאיר האמונה בעולם, ולראות נסים ונפלאות שהשם יתברך עושה לנשמות ישראל הדביקים בו ובתורתו.

ולפי זה יובן גם מעם מתוק למה תלו חכמינו הקדושים ענין של "מוקף חומה" בכל עיר שהיה מוקף חומה מימות יהושע בן נון, היינו בזמן שנכנסו ישראל לארץ, וכבר העירו הראשונים על זה (עי' בפירוש הר"ן למסכת מגילה דף ב:), ואמרו, שרצו לעשות זכר לארץ ישראל, ואם היו מתקנים למוקפות חומה רק מימות אחשורוש, לא היו קורין בשום מקום בארץ ישראל בט"ו, מחמת שהיתה חריבה באותו העת, ולכן תיקנו מימות יהושע, ולכאורה יפלא למה דייקא בנס של פורים ירצו לעשות זכר לארץ ישראל, אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הלא עיקר מדת הסבלנות ואריכות אפים שהוא שמירה מכעס, תלויה בארץ ישראל, וזה היה עיקר ההשתוקקות של משה רבינו ליכנס לארץ ישראל, כדי לזכות למדת ארך אפים בשלימות, ולכן שפיר תיקנו ענין מוקף חומה מימות יהושע בן נון דייקא, שאז נכנסו ישראל לארץ, וזכו להגיע אל שלימות מדת הסבלנות וארך אפים, והבן.

וזהו ענין התחלת "סדר זרעים" עם מסכת ברכות שהוא מצות קריאת שמע ואמונת הייחוד (באותו עת התחילו מחזור הי"ב של דף היומי), ולכאורה יש להבין למה "סדר זרעים" מתחיל עם מצות קריאת שמע, ואיזה שייכות יש לה לסדר זרעים? אבל על פי הנ"ל מובן מאד, כי בזה מלמד אותנו התנא, שכל סדר זרעים, שעיקרם הם מצוות התלויות בארץ, כל השורש שלהם הוא האמונה הקדושה, וכמו שדרשו חכמינו הקדושים (שבת ל"א.) אמונות זה סדר זרעים, שמאמין בבורא עולם וזורע (עיין שם ברש"י ובתוספות), כי ארץ ישראל והאמונה הקדושה הם בחינה אחת, ותלתה התנא התחלת זמן קריאת שמע של ערבית, בשעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, כי

תרומה היא אחד מהלכות זרעים, ומן ההלכות התלויות בארץ, ובוהה הראה לנו התנא שאמונה וזרעים וארץ ישראל כולם בחינה אחת, והשם יתברך יזכינו להמשך על עצמינו אור האמונה הקדושה, ולהיות נשמרים ממדת הכעס והקפידה בתכלית, עדי נזכה לראות בגאולתן וישועתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת צו - שושן פורים ה'תשס"ה

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מחכם ותם מעשה מ' דף קנ"ו עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשך לספר, (כל זה היה דרכי התם, ועתה נחזור לענין ראשון): בתוך כך נעשה רעש, שהחכם הנ"ל נוסע וכא לכאן בגדולה וחכמה גדולה, כי כשמתגדל בעולם אחד מן הסמרא אחרא, על פי רוב נעשה רעש ומהפיכה גדולה סביבו, כי רוצים לפרסמו למען יטעו אחריו, ואין מפחדים מפירסומו כלל, מה שאין כן הצדיקים והתמימים האמיתיים, אין שום פרסום ותעמולה סביבם, אדרבה, הכל בשקט ובצניעות, כי אין הבעל דבר רוצה בפירסומו כלל, אבל זה ההצלחה שלהם, כי אין לך יפה מן הצניעות (תנחומא פרשת כי תשא), ודייקא על ידי שמכסים ומחפים עליהם, הם גודלים ומצליחים מאד (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ח וסי' ר"ח).

ורץ התם גם כן לקראתו בשמחה גדולה, והיה אומר לאשתו: תן לי מהר היופא (המעיל); אלך לקראת חברי ידידי לראותו, ונתנה לו הפעלץ, והיה רץ לקראתו, כי על ידי שהיה להתם מלבוש נאה ויפה שהוא "הפעלץ" שלו, שהיה כעין המלבושים היקרים שהיו לנשמות ישראל במדבר, ששמרם ענגי הכבוד, ואף פעם לא בלתה מעליהם, על ידי זה לא פוחד מן החכם כלל, אדרבה רצה להשפיע עליו מן שמחת החיים שלו, בבחינת (משלי ל"א) עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון.

והחכם היה נוסע בעגלות צב בגדולה, ובא לקראתו התם הזה, והיה שואל בשלומו באהבה, בשמחה: אחי חביבי! מה אתה עושה? ברוך המקום שהביאך, ואני זוכה לראותך! והחכם הנ"ל גם כל העולם היה בעיניו כלא, כנ"ל, מכל שכן איש כזה, שנדמה למשוגע, אך אף על פי כן, מחמת אהבת נעורים הגדולה שהיה ביניהם היה מקרבו, ונסע עמו לתוך העיר, כי זהו מעלת אהבת ודיבוק חבירים, שאם יש לאדם חבר טוב ונאמן, הוא יכול לעזור לו בעת דחקו, וכמו שאירע עם החכם, שסוף כל סוף הצלתו היה על ידי חבירו התם, ואהבתם הישנה הוציא אותו מבאר שחת.

והשני בעלי בתים הנ"ל, אביהם של אלו השני בנים, מתו בתוך אותו הזמן שהיה החכם משוטט במדינות, ונשארו הבתים שלהם, והתם, שהיה במקומו, נכנס לבית אביו וירשו, והחכם, שהיה במדינות, לא היה מי לקבל הבית, ונעשה כלה ואבוד בית החכם, ולא נשאר ממנו כלום, ולא היה להחכם מקום ליכנס בו בבואו, ונסע לתוך אכסניא אחת, והיה לו שם יסורים, כי לא היתה האכסניא כרצונו, ביתו של אדם שהוא נחלת אבותיו, הוא האמונה הקדושה שיורש מאבותיו מדור דור, והתם שנשאר על מקומו, קיבל ירושת אבותיו, וגדל והצליח מאד, ולא היה חסר לו כלום, מה שאין החכם, שמאין בירושת אבותיו, וחיפש כבוד וגדולה בעולם, לבסוף אבד ביתו ואמונתו, ולא נשאר לו כלום.

והתם הנ"ל מצא לו עתה עובדא חדשה, והיה רץ ובא בכל פעם מביתו להחכם באהבה, בשמחה, והיה רואה, שיש לו יסורין מהאכסניא, ואמר התם להחכם: אחי, עול לביתי ותעמד אצלי, ואני אקבץ כל מה שיש לי בקומץ אחד, וכל ביתי הכל לפניך כרצונך, וישר בעיני החכם, ונכנס לביתו ועמד אצלו, כי זהו עוצם מעלת התם והשמח בחלקו, שאף פעם אין עינו צר בחבירו, אדרבה הוא מוכן לחלק עם חבירו כל מה שיש לו, וכל תענוגו ושמחתו לראות שגם אצל חבירו יהיה שמחה ונחת רוח.

והחכם היה מלא יסורים תמיד, כי הניח שם, שהוא חכם מופלג ואומן ודאקטיר גדול מאד, והיה בא שר אחד, וצוה לו, שיעשה לו טבעת של זהב, ועשה לו טבעת נפלא מאד, וחקק שם ציורים בדרכים נפלאים מאד, וחקק שם אילן, שהיה נפלא מאד, ובא השר, ולא ישר בעיניו כלל הטבעת, והיה לו יסורים גדולים מאד, כי היה יודע בעצמו, שאילו היה הטבעת עם האילן הזה בשפאניא (ספרד), היה חשוב ונפלא מאד, כאן היה המפלה ראשונה של החכם, שלקח ללבו מה שאחרים אומרים עליו, כי אף על פי שידע היטיב שעשה

מלאכה נפלאה, אבל מיד שלאחר לא נראה מלאכתו, ואמר ביקורת עליו, נפל בדעתו מאד, והיה לו יסורים מזה, כי גאותו וישותו שברו אותו, אך אעשה דבר שלא יהיה נראה בעיני הבריות, ואיזה פנים יש לי לפניהם, ובאמת אין לאדם עסק עם אחרים כלל, העיקר לעשות שלו ולשמוח במעשה ידיו, ולא להסתכל על אחרים כלל, וכמו התם הקדוש, שאפילו עשה מעל של שלש קצוות, שש ושמוח עמו מאד, ולא היה איכפת לו מה שאחרים אומרים עליו, ועל ידי זה חי חיים טובים ושמוחים באמת.

וכן פעם אחד בא שר גדול והביא אבן טוב יקר, שבא ממרחקים, והביא לו עוד אבן טוב עם ציור, וצוה לו, שיציר כציור הזה על האבן טוב שהביא, וצייר ממש כאותו הציור, רק ששגה בדבר אחד, שלא היה שום אדם מבין על זה, רק הוא לבדו, ובא השר וקבל האבן טוב, וישר בעיניו, והיה לו להחכם הזה יסורים גדולים מן השגיאה, הלא עד היכן מגיע חכמתי, ועתה יזדמן לי שגיאה!, וכאן היה המפלה שנייה של החכם, שאפילו עשה מלאכה יפה שהיה נראה בעיני הבריות, אבל מחמת שלא היה לו אמונה ובטחון בעצמו, וחיפש מומין וחסרונות במעשה ידיו, נפל בדעתו משגיאה וחסרון שאי אפשר להבחין עליו כלל, מה שאין בן התם הקדוש לא התחיל להסתכל על עצמו כלל, וכל מה שעלה בידו היה שש ושמוח עמו מאד, וכך זכה לחיות חיים טובים באמת.

וגם בענין הדאקטירי היה לו יסורים: כשהיה בא לחולה, והיה נותן לו רפואה, שהיה יודע בברור, שאם ילך לו להחולה לחיים, בודאי מחויב בברור להתרפאות מזה, כי היא רפואה נפלאה מאד, ואחר כך מת החולה, והיו אומרים העולם, שמת על ידו, והיה לו יסורים גדולים מזה, וכן לפעמים נתן רפואה לחולה ונתרפא, והיו אומרים העולם: מקרה הוא, והיה מלא יסורים תמיד, וגם כאן היה מפלה לחכם על ידי חכמתו, כי עסק בחכמת הרפואה לא למען טובת החולה ורפואתו, רק למען טובת והנאת עצמו, שיצא לו שם בעולם שהוא רופא טוב ונאמן, ולכן תיכף ומיד שלא הועיל רפואתו, ובני אדם האשימו אותו, נפל בדעתו מאד, והיו לו יסורים מזה, וכן אפילו אם נתרפא החולה, אבל לא נתנו לו הכבוד והגדולה כראוי, גם כן נפל בדעתו מאד, כי עיקר עיסקו היה למען הכבוד והגדולה, ולא היה לו שמחה והנאה מרפואת החולה לבד, מה שאין בן התם הקדוש, שרוצה לראות את הטוב אצל כל אחד ואחד, עשה כל מה שביכולתו לעזור לאחרים, ואם לא עלה בידו, לא היה נשבר מזה כלל, כי עשה כל אשר יוכל, ואם עלה בידו, בוודאי היה שש ושמוח מאד עד אין שיעור, ולא היה איכפת לו על

הכבוד והגדולה כלל, כי העיקר שיהיה טוב להזולת, ועל עצמו לא היה מסתכל כלל.

וכן היה צריך למלבוש, וקרא החייט ויגע עמו, עד שלמדו לעשות המלבוש כרצונו, כמו שהיה יודע, וכיוון החייט ועשה המלבוש כרצונו, רק כנף אחד (שקורין לעפיל) שגה בו, ולא כיוונו יפה, והיה מצטער מאד, כי היה יודע בעצמו אף שבכאן הוא יפה, כי אינם מבינים על זה, אבל אם הייתי בשפאניא עם הלעפיל הזה, הייתי לשחוק והייתי נדמה כמו "יתיר" (נלעג), וכן היה מלא יסורים תמיד, המלבושים של האדם הם המצוות והמעשים טובים שלו (שיחות הר"ן סי' כ"ג), והעיקר להחיות עצמו עם כל נקודה ונקודה שזוכה לחטוף, יהיה אך שיהיה, וכמו שעשה התם הקדוש, שהיה לו רק מלבוש אחד פשוט, אבל היה שש ושמח עמו מאד, כאילו הוא המלבוש הכי חשוב והכי יקר, והיה רגיל לומר, "מה יש לי עם אחרים, זה מעשה שלו וזה מעשה שלי", אבל החכם אף פעם לא היה שמח עם המלבושים שלו, ואפילו היה לו מלבוש חשוב ויקר באמת, היה חושב בדעתו, אילו היה במקום אחר, לא היה כל כך חשוב ויקר, כי אצלו העיקר היה מה שאחרים אומרים עליו וחושבים ממנו, ולא היה לו שמחת החיים מעצמו כלל, והשם יתברך יזכינו להגיע אל תמימות התם הקדוש, ונהיה תמיד שמחים ועלזים בחלקינו וגורלינו, עדי נזכה לשמוח בהתגלות השכינה הקדושה לכל העולם כולו במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת צו - שושן פורים ה'תשס"ה

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד מענינא דיומא, ענין של שושן פורים.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, שושן פורים הוא פורים של מוקפים חומה, ואמרו חכמינו הקדושים (מגילה ב.) כל עיר המוקף חומה מימות יהושע בן נון קורין במ"ו, ויש להבין למה תלו את הזמן של מוקפים חומה, מימות יהושע בן נון דייקא, שהיה כאלף שנה

לפני הגם של פורים? ויש לומר בזה, כי הנה מצינו במלחמה הראשונה של עמלק עם כלל ישראל, שמושה רבינו שלח תלמידו יהושע דייקא להלחם בו, וכמו שכתוב (שמות י"ז) ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק וגו', כי עיקר אחיזתו של עמלק היתה על ידי התרשלותם מדברי תורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח) על הפסוק (שמות י"ז) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, על שרפו ידיהם מדברי תורה, כי כל זמן שנשמות ישראל דביקים בתורה, אי אפשר לעמלק להתאחו בהם כלל, כי התורה מגינה על אדם מכל מיני כפירות ואפיקורסות הבאים מעמלק, ומכל הספיקות שעמלק מכנים בלב באדם, כי עמל"ק בגימטריא ספ"ק, והוא המסית והמפתה את מוח האדם לשאול (שם) היש הוי"ה בקרבינו אם אין, ומי שאינו לומד תורה, בקל להכשיל אתו בכל מיני דיעות כוזבות ונפסדות, כי אינו יודע להבחין בין טוב לרע, ואינו מכיר טומאת עמלק שמלביש עצמו בכל מיני מלבושים של צביעות ושקר, אבל מי שלומד תורה, וכל כיסופו ורצונו להכניס עצמו בדיעת התורה בכל פרטיה ודקדוקיה, איש כזה קשה מאד להמענות עם דיעות רעות ונפסדות, כי על ידי ידיעת התורה הוא רואה את השקר תיכף ומיד, ובורח בזריזות כשרואה טומאתו של עמלק ממשמש ובא, ולכן אחיזת עמלק שייך רק כשרפו ידיהם מדברי תורה, ובכח התרה מכניעים אותו לגמרי.

והנה משה רבינו הבין שבכדי להכניע קליפת עמלק, מוכרחים להעמיד מסורה חזקה של תורה מרבי לתלמיד שיומסר מדור לדור, כי עיקר קיום התורה הוא על ידי אמונת חכמים, ורק על ידי החכמים אנחנו יודעים את רצון השם יתברך במצוות התורה, ואיך לקיים כל מצוה ומצוה כתיקונה, ולכן שלח תלמידו הנאמן יהושע להלחם בעמלק, כי ממנו התחיל המסורה של התורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות א') משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו', ויהושע הוא המגלה ומפרסם את משה רבו, ומוסר כל לימודיו האמיתיים לישראל, ועל ידי שנשמות ישראל רואים תלמיד נאמן המסור לרבו בלב ונפש, ועוצם מסירת נפשו לקיים דברי רבו בכל פרט ופרט, על ידי זה נקבע אמונת חכמים בלבם, וגם הם מתחילים לשנות דברי תורה מפני משה רבם בצמאון גדול, ומחזקים ידיהם מהתרשלותם בדברי תורה, ומכניעים קליפת עמלק לגמרי.

ולכן שפיר מובן ענין מוקפות חומה מימות יהושע בן נון דייקא, כי יהושע הוא שהתחיל להלחם בעמלק תחילה, ועליו נאמר (שמות י"ז) ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב, והוא קיבל את המסורה ממושה רבינו, והראה דרך של אמונת חכמים לנשמות ישראל, כי אצלו כתיב (שמות ל"ג) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל, שלא מש מתוך אהלו של משה, וסידר את הספסלים בבית מדרשו, ושימש

אותו בכל עניניו בנאמנות (במדבר רבה פרשה כ"א סי' י"ד), והוא אשר ליוה את משה רבו עד הרגע האחרון שעלה להר סיני לקבל את התורה, וכמו שכתוב (שם כ"ד) ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל הר האלהים, ופירש רש"י, שהיה התלמיד מלוה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההר, שאינו רשאי לילך משם והלאה, ונתעכב שם כל ארבעים עד שירד משה, נמצא שהיה יהושע מסור לרבו לגמרי, ולכן קיבל את המנהיגות אחרי הסתלקותו של משה, והוא אשר הכנים ישראל לארץ, כי הוא המשיך את המסורה של משה מדור לדור, ובכוחו לחמו נשמות ישראל עם עמלק, והכניעו אותו, ולכן שפיר קבעו חכמינו הקדושים כל עיירות מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, שיקראו בט"ו כמו בשושן, כי בזה יהיה זכרון לכלל ישראל, שעיקר הכניעתו של עמלק הוא על ידי התלמידים הנאמנים של הצדיק, שמגלים אמונת חכמים בעולם, ודייקא על ידם מתחזקים הידים בדברי תורה, ונופל ונתבטל כוחו של עמלק לגמרי.

וזהו מה שמצינו, שדייקא אחר הסתלקותו של משה רבינו, בשעה שהיה יהושע מוכן להכנים ישראל לארץ, נאמר לו מפי הקדוש ברוך הוא כל מיני לשונות של התחזקות, וכמו שכתוב (יהושע א' - ו') חזק ואמץ, וכן (שם ו') רק חזק ואמץ, וכן (שם ט') הלא צויתך חזק ואמץ, כי עיקר ההתחזקות צריכין בשעה שאין הרבי נמצא לפניו בפועל ממש, שאז צריך להתחזק ביותר באמונת חכמים, ולחיות עם כל ההקדמות הנפלאות שקיבל מפי רבו, ולמסור אותם לדורות הבאים, כדי שלא יתפתה על ידי עמלק המתלבש בלבושים שונים, להטיל ספק ופגם באמונת חכמים אמיתיים, כי בשעה שאינו רואה את רבו לפני עיניו ממש, אזי צריכין התחזקות ביותר, וכמו שהיה בשעה ששלח משה את יהושע עם המרגלים לארץ ישראל, ואז בלכתו מלפני רבו, היה בסכנה גדולה שלא יהיה נתפתה לעצת המרגלים, להתרשל מאמונת חכמים שלו, כמו שעשו המרגלים, שהכל נובע מקליפת עמלק, להטיל ספק ופגם באמונת חכמים, ולקרר את המסורה של התורה מדור לדור, שזהו מה שאמרו המרגלים (במדבר י"ג) עמלק יושב בארץ הנגב וגו', ופירש"י, לפי שנכוו בעמלק כבר, הזכירוהו מרגלים כדי לייראם, ולכן דייקא אז (שם) ויקרא משה להושע בן נון יהושע, שהוסיף אות יו"ד לשמו, להכנים בו חכמה זו, שלא יתפתה אל החכמות של הבל של עמלק המסיתים את האדם להתרחק מאמונת חכמים, ויו"ד על שם החכמה נאמר, כי אף על פי שמצינו כמה פעמים בתורה לפני פרשת המרגלים שנקרא שמו יהושע, אבל זה היה על שם העתיד (כמובא בזהר שלח קנ"ח:), היינו על אותו עת ששלח משה את יהושע מלפניו, שהיה צריך להתחזק ביותר באמונת חכמים, שלא להתפתות לעצת המרגלים שנכשלו בקרירותו של עמלק, כי רק בכוח של אמונת חכמים ניצולים ממזומאתו, ומבטלים את קליפתו מן העולם לגמרי.

ודבר זה מתקיים בפורים משולש כהאי שתא ביותר, כי כש"ו אדר נופל בשבת, אזי פורים דמוקפים שולח קדושתה לפני שבת וגם לאחריה, בערב שבת וכיום ראשון, להכניע את קליפות עשיו וישמעאל המסבין השבת מלפניה ומלאחריה, שזהו מה שאומרין (באתקינו סעודתא לליל שבת) **ימינא ושמאלא ובינייהו כלה**, כי ל"ימין" שהוא ערב שבת, יש קליפת ישמעאל ימה שמו, שמתלבש ביום ששי שהוא יום מנוחתם כידוע, ול"שמאל" שהוא יום ראשון יש קליפת עשיו שהם הנוצרים ימח שמם, שבחרו יום ראשון למנוחתם, ושניהם כלולים בעמלק שנקרא (במדבר כ"ד) ראשית גוים עמלק, כי הוא התחיל להלחם עם ישראל תחילה, וגרם לכולם שילחמו בו, ובינייהו כלה, היא שבת קודש, שבה אנחנו זוכים להמשיך עלינו אמונה זכה וטהורה הכולל אמונת חכמים, ומכניעים כל הקליפות לגמרי, ולכן בפורים משולש, מתקיימים מצוותיה של פורים לפני השבת ואחר השבת, כדי להכניע כל הקליפות לגמרי, והשם יתברך יזכינו להמשיך על עצמינו קדושת הימים האלו, ונוכה לראות במפלתן של המן עמלק לגמרי, ובהרמת קרן ישראל, בביאת משיח בן דוד במהרה בימינו אמן ואמן.

